

รณค ๓/๒๒๑
๑๑ สค ๖๐
๑๐๕๐๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส24939 ส.3 ก
รับที่ : ๕10801/60 กก
วันที่ : ๑๑ ส.ค. ๖๐ เวลา : 10:42

ที่ มท ๐๒๑๑.๕/๑๓๓/๕๘

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน
เพื่อดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหิน ของจังหวัดสมุทรสงคราม

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๒๒๐.๒/๑๐๐๕
ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐
๓. เอกสารโครงการแก้มลิงทุ่งหิน จังหวัดสมุทรสงคราม

ด้วยกระทรวงมหาดไทยขอเสนอเรื่อง ขออนุญาตการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน เพื่อดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหิน ของจังหวัดสมุทรสงคราม มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๙) ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) กำกับกับการบริหารราชการกระทรวงมหาดไทยได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

จังหวัดสมุทรสงครามได้จัดทำโครงการแก้มลิงทุ่งหินในพื้นที่สาธารณประโยชน์ “ทุ่งหิน” เนื้อที่ ๒,๖๒๓ ไร่ ๒ งาน ๒๓.๒ ตารางวา ตั้งอยู่บ้านต้นลำแพน ตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งได้มีการประกาศเป็นที่หวงห้ามเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๐ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้มีการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงพื้นที่สาธารณประโยชน์ “ทุ่งหิน” เลขที่ ๒๘๒๒/๒๕๑๒ และมีราษฎรและนายทุนเข้าไปบุกรุกทำกิน จำนวน ๕๒ ครอบครัว และมีกรณีพิพาทระหว่างราษฎรในพื้นที่กับผู้บุกรุกตลอดมา จนในที่สุดศาลได้มีคำพิพากษาให้ผู้บุกรุกออกจากพื้นที่สาธารณประโยชน์ “ทุ่งหิน” จังหวัดสมุทรสงครามพิจารณาเห็นว่า พื้นที่สาธารณประโยชน์ “ทุ่งหิน” ควรจะนำมาทำเป็นแก้มลิงขยายผลตามโครงการพระราชดำริ จึงได้มอบหมายให้อำเภออัมพวาและโครงการชลประทานสมุทรสงคราม เข้าไปทำความเข้าใจกับราษฎรผู้บุกรุก และได้มอบหมายให้โครงการชลประทานสมุทรสงครามสำรวจและออกแบบโครงการแก้มลิง “ทุ่งหิน” เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำจัดช่วงฤดูแล้ง การกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค การทำการเกษตร รวมทั้งการแก้ไขปัญหาดูทกภัยในช่วงฤดูน้ำหลาก

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

๑) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๓๔ วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๓ และวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๓ ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน

๒) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ การเสนอเรื่องการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐต่อคณะรัฐมนตรี เช่น การใช้พื้นที่อุทยานแห่งชาติ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ลุ่มน้ำ พื้นที่ป่าชายเลน พื้นที่ป่าไม้ถาวร เป็นต้น ส่วนราชการเจ้าของเรื่องต้องขอความเห็นชอบจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรงก่อน และให้นำความเห็นเสนอไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพร้อมกับเรื่องที่จะเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

/๑.๓ ผลการดำเนินการ...

๑.๓ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

๑) ระยะที่ ๑ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ จังหวัดสมุทรสงครามได้ใช้งบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๙,๗๔๐,๐๐๐ บาท ซึ่งได้มาจากการโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ดำเนินการขุดลอกทำคันดินล้อมรอบพื้นที่ ๒,๖๒๓ ไร่ ระยะทาง ๑๒.๗ กิโลเมตร ระยะเวลาดำเนินการ ๑๘๐ วัน โดยได้มอบหมายให้กองพัฒนาที่ ๑ กองทัพบก เป็นหน่วยงานดำเนินการ

๒) ระยะที่ ๒ จังหวัดสมุทรสงครามได้บรรจุโครงการแก้มลิงทุ่งหินเข้าในแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยอยู่ระหว่างขออนุมัติใช้งบประมาณเพื่อดำเนินการ จำนวน ๖๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท ประกอบด้วย กิจกรรมการก่อสร้างประตูระบายน้ำและอาคารรับน้ำ โดยมีโครงการชลประทานสมุทรสงคราม เป็นหน่วยงานดำเนินการ

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

๒.๑ กระทรวงมหาดไทยขอผ่อนผันการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน เพื่อที่จังหวัดสมุทรสงครามจะได้ดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหิน และเนื่องจากพื้นที่ดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ๒๘๖๒/๒๕๑๒ แปลงที่ส่งวันหวงห้ามทุ่งหินสาธารณประโยชน์ ตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้ต้องขอเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง (เปลี่ยนแปลงจากหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเป็นที่สาธารณประโยชน์) ให้เสร็จเรียบร้อยก่อนดำเนินโครงการฯ ดังนั้น จึงได้ดำเนินการขอผ่อนผันการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้วางแนวทางปฏิบัติกรณีการขออนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินและที่ดินคาบเกี่ยวกับเขตอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลน โดยให้ผู้ขอใช้พื้นที่นำผลการดำเนินการขอผ่อนผันมติคณะรัฐมนตรีกรณีพื้นที่คาบเกี่ยวกับเขตอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนเสนอกระทรวงมหาดไทยเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยจึงได้เสนอขอผ่อนผันการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนเพื่อให้จังหวัดสมุทรสงครามดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหินในที่ดินสาธารณประโยชน์แปลงดังกล่าวข้างต้น และการขอใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในการดำเนินโครงการก่อสร้างแก้มลิงทุ่งหินต่อไป

๒.๒ กระทรวงมหาดไทย โดยจังหวัดสมุทรสงครามจะต้องขอใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และตั้งงบประมาณให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปลูกป่าและบำรุงป่าชายเลนไม่น้อยกว่า ๒๐ เท่า ตามระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ว่าด้วยการปลูกและบำรุงป่าชายเลนทดแทนเพื่อการอนุรักษ์หรือรักษาสภาพแวดล้อม กรณีการดำเนินการโครงการใดๆ ของหน่วยงานรัฐที่มีความจำเป็นต้องเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน พ.ศ. ๒๕๕๖ นั้น เนื่องจากงบประมาณที่จังหวัดสมุทรสงครามได้รับการจัดสรรตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีไม่เพียงพอ และมีความจำเป็นต้องตั้งงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีเพื่อการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับประชาชนในพื้นที่ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก จึงขอยกเว้นค่าใช้จ่ายในการปลูกป่าและบำรุงป่าชายเลนทดแทนฯ ตามระเบียบของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดังกล่าว

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

จังหวัดสมุทรสงครามได้ตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๖๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อก่อสร้างแก้มลิงในพื้นที่สาธารณประโยชน์ “ทุ่งหิน” ตั้งอยู่บ้านต้นลำแพน ตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยโครงการชลประทานสมุทรสงครามเป็นหน่วยงานดำเนินการ

/ตามแผนปฏิบัติราชการ...

ตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โครงการแก้มลิงทุ่งหินจะดำเนินการระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ ซึ่งตามปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ สถาปนาบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในวาระที่ ๒ - ๓ ดังนั้น จึงต้องดำเนินการขอผ่อนผันมติคณะรัฐมนตรีที่ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน เพื่อดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหินได้ทันที หากได้รับการจัดสรรงบประมาณ

๔. สารสนเทศ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

๔.๑ สารสนเทศข้อเท็จจริงของเรื่อง

จังหวัดสมุทรสงครามจัดทำโครงการแก้มลิงทุ่งหิน ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ๒๘๒๒/๒๕๑๒ แปลงที่สงวนหวงห้ามทุ่งหินสาธารณประโยชน์เนื้อที่ ๒,๖๒๓ ไร่ ๒ งาน ๒๓.๒ ตารางวา ตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และในปัจจุบันมีปัญหาการระบายน้ำในฤดูน้ำหลาก เนื่องจากเป็นพื้นที่รับน้ำมาจากคลองวัดประดู่ และจากอำเภอยะย้อย จังหวัดเพชรบุรี ทำให้เกิดน้ำท่วม ราษฎรได้รับความเดือดร้อน ประกอบกับพื้นที่จังหวัดเป็นเมือง ๓ น้ำ (น้ำจืด น้ำกร่อย น้ำเค็ม) ทำให้ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำจืดในการอุปโภค-บริโภคช่วงฤดูแล้ง ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน จึงได้ดำเนินโครงการก่อสร้างแก้มลิงกักเก็บน้ำบริเวณทุ่งหิน โดยสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล วิสัยทัศน์ประเทศไทย และแผนพัฒนาจังหวัด ดังนี้

- วิสัยทัศน์ประเทศไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๓ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ข้อ ๓ ยั่งยืน (๓.๔ การบริหารจัดการน้ำและชลประทาน)

- แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐ (ฉบับทบทวน) กำหนดวิสัยทัศน์ “เมืองแห่งวิถีชีวิต ๓ น้ำ แหล่งอาหารทะเลและผลผลิตเกษตรปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม ร่วมเป็นหนึ่งในประชาคมอาเซียน” ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

- วัตถุประสงค์โครงการ : เพื่อบรรเทาปัญหาน้ำหลากในช่วงฤดูฝน และเป็นแหล่งกักเก็บน้ำเพื่ออุปโภค - บริโภค และการเกษตรกรรม

- การดำเนินการ

กิจกรรมที่ ๑ งานดินชุดด้วยเครื่องจักรพร้อมขนย้ายและปรับเกลี่ยคันตามแบบรูป

กิจกรรมที่ ๒ ก่อสร้างท่อรับน้ำขนาด ๔ - ☒ ๒.๐๐ x ๒.๐๐ เมตร จำนวน ๑ แห่ง

กิจกรรมที่ ๓ ก่อสร้างท่อระบายน้ำขนาด ๒ - ☒ ๒.๐๐ x ๒.๐๐ เมตร จำนวน ๒ แห่ง

กิจกรรมที่ ๔ ก่อสร้างประตูระบายน้ำขนาด ๔.๐๐ x ๔.๓๐ เมตร ๒ บาน จำนวน ๓ แห่ง

- กลุ่มเป้าหมาย : เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา

จังหวัดสมุทรสงคราม ได้รับประโยชน์ ๘๐๐ ครัวเรือน จำนวน ๓,๐๐๐ คน

- ระยะเวลาและสถานที่ : เริ่มโครงการตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๐ - กันยายน ๒๕๖๑ (๓๖๕ วัน) โครงการตั้งอยู่บ้านต้นลำแพน ตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

- งบประมาณ : งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ (งบประมาณจังหวัด) ภายใต้โครงการแก้มลิงทุ่งหิน จำนวน ๖๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หกสิบล้านบาทถ้วน)

- ผลที่คาดว่าจะได้รับ : สามารถบรรเทาปัญหาน้ำหลากในช่วงฤดูฝน ซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำในพื้นที่ และมีน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภค-บริโภค การเกษตรกรรม

๔.๒ รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ

๑) การดำเนินการขอผ่อนผันการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทยและจังหวัดสมุทรสงครามได้สอบถามความเห็นการดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหินไปยังส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการเสนอขอผ่อนผันมติคณะรัฐมนตรีที่ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน เพื่อดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหิน

๒) จังหวัดสมุทรสงครามจะนำผลการขอผ่อนผันการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน ไปใช้ประกอบการขอเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินจากหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเป็นที่สาธารณประโยชน์ และดำเนินการขอใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในการดำเนินโครงการก่อสร้างแก้มลิงทุ่งหิน

๓) จังหวัดสมุทรสงครามได้ศึกษาและกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นคู่มือในการกำกับดูแลของจังหวัดสมุทรสงคราม โดยจะดำเนินการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (Initial Environmental Examination : IEE) ในการดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหินทั้งนี้ เพื่อเป็นการเตรียมการรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหิน

๔.๓ ขอกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีที่ให้อำนาจส่วนราชการดำเนินการ

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ การเสนอเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐต่อคณะรัฐมนตรี เช่น การใช้พื้นที่อุทยานแห่งชาติ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ลุ่มน้ำ พื้นที่ป่าชายเลน พื้นที่ป่าไม้ถาวร เป็นต้น ส่วนราชการเจ้าของเรื่องต้องขอความเห็นชอบจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรงก่อน และให้ความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพร้อมกับเรื่องที่จะเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ให้ความเห็นว่า โครงการแก้มลิงทุ่งหิน หมู่ ๓ ตำบลยี่สาร อำเภอบางแพ จังหวัดสมุทรสงคราม เนื้อที่ ๒,๖๒๓ ไร่เศษ มีพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ และวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๓ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๓๔ วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๓ และวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๓ ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนในทุกกรณี ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเปิดโอกาสให้ป่าชายเลนได้ฟื้นตัวกลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ แต่หากส่วนราชการใดมีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในโครงการที่มีความจำเป็นต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ ก็ให้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเป็นรายๆ ไป ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยจึงนำเรื่องขอผ่อนผันการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนเพื่อดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหิน ของจังหวัดสมุทรสงครามเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๕. ผลกระทบการดำเนินโครงการ

๑) พื้นที่สาธารณประโยชน์ “ทุ่งหิน” ได้มีราษฎรและนายทุนเข้าไปบุกรุกทำกินเดิมพื้นที่จำนวน ๕๒ ครอบครัวย และได้มีการฉันทาหวางราษฎรในพื้นที่กับผู้นุกรุกตลอดมา จนในที่สุดศาลได้มีคำพิพากษาให้ผู้นุกรุกออกจากพื้นที่สาธารณประโยชน์ “ทุ่งหิน” แต่ผู้นุกรุกก็ยังไม่ยอมออกจากพื้นที่ และยังคงทำกินในพื้นที่ต่อไป ต่อมาจังหวัดสมุทรสงครามได้พิจารณาเห็นว่า พื้นที่สาธารณประโยชน์ “ทุ่งหิน” ควรที่จะนำมาทำเป็นแก้มลิงขยายผลตามโครงการพระราชดำริ จึงได้มอบหมายให้อำเภอบางแพ และโครงการชลประทานสมุทรสงคราม เข้าไปทำความเข้าใจกับราษฎรผู้นุกรุก โดยในปัจจุบันผู้นุกรุกทั้งหมดได้ออกจากพื้นที่แล้ว

๒) มาตรการป้องกันผลกระทบ จังหวัดสมุทรสงครามได้สั่งการให้อำเภอบางแพลงพื้นที่ตรวจสอบการบุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์ “ทุ่งหิน” เพื่อป้องกันมิให้มีผู้นุกรุกทำกินหรือเข้าไปทำประโยชน์ โดยไม่ได้รับอนุญาตบนที่ดินสาธารณประโยชน์ดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหินได้ทันทีที่ได้รับการผ่อนผันตามมติคณะรัฐมนตรี

๖. ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา

งบประมาณจังหวัดสมุทรสงคราม งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๖๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท ประเภทรายจ่ายงบลงทุน โครงการชลประทานสมุทรสงครามเป็นหน่วยดำเนินการ

๗. ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๘ : การดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหิน เป็นการก่อสร้างโครงการแก้มลิงที่มีขนาดใหญ่ มีพื้นที่ ๒,๖๒๓ ไร่เศษ จึงควรมีการดำเนินการจ้างศึกษาเพื่อจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น ซึ่งจะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ และการประเมินผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละด้านตามหลักวิชาการ เพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การดำเนินโครงการเกิดประโยชน์สูงสุดและไม่เกิดผลกระทบต่อประชาชน

๒) สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๗ : โครงการแก้มลิงทุ่งหิน เป็นโครงการที่มีประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่อย่างยิ่งและทางหน่วยงานมีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนงบประมาณตามภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำ ในการดำเนินโครงการฯ โดยในส่วนของกรรณขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าชายเลน เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในการดำเนินการพิจารณา

๓) สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : โครงการแก้มลิงทุ่งหิน ไม่เข้าข่ายต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๕ และตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓

คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๓๔ มีมติให้ระงับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนโดยเด็ดขาด โดยให้กระทรวงมหาดไทยรับไปดำเนินการสั่งการไปยังจังหวัดที่เกี่ยวข้องให้จัดตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อหยุดยั้งการบุกรุกที่ดินในเขตป่าไม้ชายเลน และระงับการพิจารณาขออนุญาตใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนของทางราชการ โดยโครงการที่สามารถจะดำเนินการในพื้นที่ป่าชายเลนได้จะต้องเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ และ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๔) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง : โครงการแก้มลิงทุ่งหินฯ เนื้อที่ ๒,๖๒๓ ไร่เศษ ในส่วนที่อยู่ในเขตป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ และวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๓๔ วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ และวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ ห้ามมิให้อนุญาตใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนในทุกกรณีทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเปิดโอกาสให้ป่าชายเลนได้ฟื้นตัวกลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ แต่หากส่วนราชการใดมีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในโครงการที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ ก็ให้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเป็นรายๆ ไป และถ้าหากโครงการดังกล่าวผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐที่เข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน ต้องจัดงบประมาณให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปลูกป่าและบำรุงป่าชายเลนไม่น้อยกว่า ๒๐ เท่า ตามระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ว่าด้วยการปลูกและบำรุงป่าชายเลนทดแทนเพื่อการอนุรักษ์หรือรักษาสภาพแวดล้อม กรณี การดำเนินการโครงการใดๆ ของหน่วยงานของรัฐที่มีความจำเป็นต้องเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน พ.ศ. ๒๕๕๖ และยื่นเรื่องขอใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

จากการศึกษาข้อมูลทางนิเวศวิทยาที่เกี่ยวข้องและปริมาณ สภาพพื้นที่ป่าชายเลน ในการดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหิน พบว่า พื้นที่ดังกล่าวมีสภาพเป็นป่าชายเลนที่มีความหนาแน่นของชนิดพันธุ์ไม้เด่นต่ำ มีความหลากหลายทางชีวภาพค่อนข้างน้อย ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อพื้นที่ป่าชายเลนค่อนข้างน้อย ในช่วงระยะเวลาสั้น อย่างไรก็ตามผลกระทบระยะยาวนั้น จำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม เพราะอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าชายเลนและสิ่งมีชีวิตทั้งหมด ทั้งนี้ เจ้าของโครงการจะต้องมีมาตรการป้องกันผลกระทบจากน้ำขึ้น - น้ำลงของน้ำทะเล และป้องกันการท่วมขังของน้ำทะเลจากบริเวณพื้นที่ตอนบนที่อาจจะเกิดการไหลบ่าของน้ำในช่วงฝนตก เช่น การขุดคูแพรกบริเวณรอบๆ คันกันน้ำ การทำรางระบายน้ำ และประตูระบายน้ำ

๕) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : โครงการแก้มลิงทุ่งหิน หมู่ ๓ ตำบลยี่สาร อำเภอดำรงวิทยารุทศราชมงคล จังหวัดสมุทรสงคราม มีเนื้อที่ ๒,๖๒๓ ไร่เศษ โดยมีพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ และวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๓ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๓๔ วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๓ และวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๓ ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนในทุกกรณีทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเปิดโอกาสให้ป่าชายเลนได้ฟื้นตัวกลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ แต่หากส่วนราชการใดมีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในโครงการที่มีความจำเป็นต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติก็ให้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเป็นรายๆ ไป และผลการตรวจสอบข้อมูลทางนิเวศวิทยาที่เกี่ยวข้องมีข้อมูล ดังนี้

(๑) พื้นที่ป่าชายเลนที่ดำเนินโครงการดังกล่าว ปัจจุบันพบพันธุ์ไม้ป่าชายเลนขนาดเล็กขึ้นกระจัดกระจายเป็นหย่อมๆ มีความหลากหลายทางชนิดพันธุ์ต่ำ กล่าวคือพบพันธุ์ไม้เพียงไม่กี่ชนิด รวมทั้งมีความหลากหลายทางชีวภาพค่อนข้างต่ำ

(๒) การใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่าราษฎรได้เข้าทำประโยชน์ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๗ (ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๗) และเริ่มพบมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ จนป่าชายเลนเปลี่ยนสภาพและเสื่อมโทรมลง ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวสามารถฟื้นฟูได้ แต่ต้องใช้ระยะเวลานานและเสียค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพื้นที่ให้มีสภาพเหมาะสมต่อการฟื้นฟูค่อนข้างสูง

หากโครงการดังกล่าว ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐที่เข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนต้องดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตั้งงบประมาณให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปลูกป่า และบำรุงป่าชายเลนไม่น้อยกว่า ๒๐ เท่า ตามระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ว่าด้วยการปลูกและบำรุงป่าชายเลนทดแทนเพื่อการอนุรักษ์หรือรักษาสภาพแวดล้อม กรณี การดำเนินการโครงการใดๆ ของหน่วยงานรัฐที่มีความจำเป็นต้องเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน พ.ศ. ๒๕๕๖ และยื่นเรื่องขอใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(๒) ควรมีการศึกษาและพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งก่อนการดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และภายหลังดำเนินโครงการแล้วเสร็จ เพื่อใช้เป็นคู่มือในการกำกับดูแลของหน่วยงานผู้ขออนุญาตต่อไป

๘. ข้อกำหนดและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๘.๑ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ เห็นชอบการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าชายเลนให้เป็นเขตอนุรักษ์และเขตเศรษฐกิจ เขตอนุรักษ์เป็นพื้นที่ป่าชายเลนที่หวงห้ามไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ นอกจากจะปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ เพื่อรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ

๘.๒ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๓๔ ให้ระงับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนโดยเด็ดขาด และระงับการพิจารณาการขออนุญาตใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนของทางราชการ

๘.๓ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ ให้คงไว้ซึ่งมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๓๔ และในพื้นที่เขตนุรักษ์ ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนในทุกกรณี ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเปิดโอกาสให้ป่าชายเลนได้ฟื้นตัวกลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์

๘.๔ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ กำหนดว่าในเขตนุรักษ์ห้ามมิให้อนุญาตการใช้พื้นที่ป่าชายเลนในทุกกรณี โดยรวมถึงพื้นที่ก่อสร้างสาธารณูปโภค สาธารณูปการเพื่อก่อสร้างระบบบำบัดต่างๆ

๘.๕ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ การเสนอเรื่องเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐต่อคณะรัฐมนตรี เช่น การใช้พื้นที่อุทยานแห่งชาติ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ลุ่มน้ำ พื้นที่ป่าชายเลน พื้นที่ป่าไม้ถาวร เป็นต้น ส่วนราชการเจ้าของเรื่องต้องขอความเห็นชอบจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรงก่อน และให้นำความเห็นเสนอไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี พร้อมกับเรื่องที่จะเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๘.๖ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๕๓ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๓

๘.๗ ระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ว่าด้วยการปลูกและบำรุงป่าชายเลนทดแทนเพื่อการอนุรักษ์หรือรักษาสภาพแวดล้อม กรณี การดำเนินการโครงการใดๆ ของหน่วยงานรัฐที่มีความจำเป็นต้องเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน พ.ศ. ๒๕๕๖

๙. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงมหาดไทย นำเรียนเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณา

๙.๑ เห็นชอบการขอผ่อนผันการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน เพื่อที่จังหวัดสมุทรสงครามได้ดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหิน เนื้อที่ ๒,๖๒๓ ไร่ ๒ งาน ๒๓.๒ ตารางวา ตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

๙.๒ เห็นชอบการขอยกเว้นค่าใช้จ่ายในการปลูกป่าและบำรุงป่าชายเลนไม่น้อยกว่า ๒๐ เท่า ตามระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ว่าด้วยการปลูกและบำรุงป่าชายเลนทดแทนเพื่อการอนุรักษ์หรือรักษาสภาพแวดล้อม กรณี การดำเนินการโครงการใดๆ ของหน่วยงานรัฐที่มีความจำเป็นต้องเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน พ.ศ. ๒๕๕๖ ในการดำเนินโครงการแก้มลิงทุ่งหิน ตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักนโยบายและแผน

โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๒๒ ๔๑๖๐